

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K

vedoucího rigorózní práce (PAP)

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Tomáš Barejška

Název práce: Restituce dle zákona o půdě a převoditelnost náhradních pozemků v teorii a soudní praxi

Jméno a příjmení PAP: prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Práce vyhodnocena IS jako originální (tj. shoda <4 %)

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor předkládá práci na individuálně zvolené téma (ne)převoditelnosti náhradních pozemků v rámci restitučních procesů, přičemž problematiku zúžil na restituce dle zákona o půdě. Zvolil tedy v teorii civilního práva nepříliš frekventované (zdá se opomíjené) avšak v rozhodovací praxi zatím stále – jak ostatně sám v práci přesvědčivě dokazuje – velmi aktuální téma, jímž je svého druhu unikátní cesta k napravování historických křivd, která ovšem sama o osobě v mnoha konkrétních případech další křivdy na oprávněných (těch, jejichž důvodný nárok nebyl uspokojen) napáchala. Autor v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle (analyticko-deskriptivní) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt a nutno dodat i nalézá (argumentovaně a srozumitelně) odpovědi. Vlastní metody práce a přístupu, stejně jako kritický rozbor dosavadní nepočtené nauky (literatury) a bohaté judikatury k tématu jsou v úvodu zřetelně vytknuty, i z práce samotné je patrné, že autor uplatňoval analytický přístup k pozitivněprávní úpravě, který kombinuje s evaluací základní (spíše obecně civilistické a historickoprávní) doktríny a judikatury, aby nakonec dospěl k obecnějšímu poznatku, resp. syntéze a svému vlastnímu (tj. autorskému) závěru. Autor se přitom opírá o analýzu cca šest desítek rozhodnutí Ústavního a Nejvyššího soudu. V práci nebyla využita komparace s jinými právními řády, což však – dle mého mínění – odbornou kvalitu práce a její přínos nesnižuje, a to i s ohledem na jinak velký textový rozsah, použitou metodu a celkovou koncepci práce směřující ke zkoumání specifik českého restitučního procesu. Za přínosné lze pokládat kromě jiných i pasáže věnované liknavému, svévolnému a diskriminačnímu postupu pozemkového úřadu při náhradové žalobě (kap. 5.4 a 5.4.1.), dále kapitoly věnované oceňování restitučního nároku a náhradního pozemku, následkům existence konkurence náhradových žalob, vymezení kritéria vhodnosti včetně funkční souvislosti dotčených pozemků, kdy se autor velmi správně věnuje relevantním interferencím do jiných oblastí práva a právního řádu, tj. zejména zkoumá procesní otázky. Analyzuje rovněž otázky plynoucí z publicity věcných práv, relevantní katastrální souvislosti, zvláštní zákonné úpravy ve sféře práva veřejného (horní zákon, zákon o SPÚ). Předložená práce tak představuje originální pohled na problematiku (ne)převoditelnosti náhradních pozemků ve všech jejích stěžejních ohledech (především soukromoprávních, i když nejen těch).

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (372 tis. znaků) svým rozsahem překračující práce disertační (tj. práce vyššího kvalifikačního stupně) je celkově velmi přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a autorovy úvahy de lege

ferenda. Práce je rozdělena do 7 dílčích (věcných) kapitol, kdy druhá a třetí kapitola nastiňují propedeuticky historicko a filosoficko-právní východiska restitučního procesu. Čtvrtá kapitola sleduje toliko historický exkurz do problematiky a je možná příliš rozsáhlá. Pátá a šestá kapitola pak jsou věnovány analýze procesu restituce a vzniku restitučního nároku. V kapitole sedmé se autor zamýšlí nad převoditelností náhradních pozemků na oprávněné osoby a zkoumá kupř. velmi zajímavou otázku pasivní legitimace, analyzuje systematicky jednotlivé překážky převoditelnosti dle zákona o půdě, včetně významu (smyslu a filosofii) judikátu ÚS (581/14). Práce se v dalších kapitolách věnuje všem podstatným otázkám restitučního procesu včetně řešení souvisejících procesních aspektů. Autor vždy zkoumá, jaká je, resp. má být role rozhodovací praxe při jejich řešení, sám přitom svůj názor či doktrinární inklinaci naznačuje a vysvětluje. Některé jeho závěry jistě zasluhují další odbornou (interdisciplinární) diskusi. Oceňuji zvláště pak jeho smysl pro systematicčnost, s jakou přistoupil k řešení své práce. Práce tak byla čtivá a srozumitelná.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech vždy cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší současné i historické nauky.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je velmi dobrá. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů a závěrů. Pracuje s bohatou judikaturou a komentuje mnohá legislativní řešení současná i předchozí. Při ústní obhajobě by se mohl blíže vyjádřit zejména k:

- jak autor hodnotí efektivitu (a férovost) tzv. druhé restituční tečky a jejího legislativního vyústění? (právně-politická úvaha)
- jaké (legislativní, popř. judikaturní) řešení by pokládal za vhodné a adekvátní pro oprávněné osoby s neuspokojeným restitučním nárokem?
- lze kvalifikovat postup SPÚ, kdy aktivně netvrdí a nedokazuje překážku převoditelnosti, jako nesprávný úřední postup a *in eventum* vyvodit odpovědnost dle zákona č. 82/1998?

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou zvolené problematiky. Prokazuje autorovy přesvědčivé znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících procesních otázek. Svědčí také o jeho velkém zájmu a praktickém vhledu do zkoumané problematiky.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorovu samostatnost při zpracovávání nelehkého komplexního tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, turbulentní judikatuře a nepočetné doktríně. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s hodnocením: **prospěl.**

Rigorózní práci hodnotím stupněm: prospěl.

Datum: 22. 5. 2024

Podpis vedoucího rigorózní práce
Prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.